

In mijn jeugd heb ik vaak de vakantie doorgebracht in het Zuidwesten van Frankrijk, aan de Atlantische Oceaan. Op een zonnige namiddag waren mijn broers en ik aan het zwemmen in de Oceaan. De golven waren even groot als de stroming sterk was. We surften met onze lichamen op de overslaande golven, steeds verder de zee in. Als een vogel in de vrije lucht voelde ik mij. Ik was in vervoering Tot op het ogenblik dat ik, in de verte op het strand, mijn moeder teken zag doen om terug te komen. Ze was buiten zichzelf van angst. Inderdaad. Wat we deden was levensgevaarlijk. We hadden geflirt met de dood. Het was heerlijk geweest.

Mensen hebben iets met grenzen. We voelen ons aangetrokken door wat niet kan of niet mag, door het onbekende. De ervaring om grenzen te doorbreken, om zichzelf of anderen te overstijgen gaat vaak gepaard met genot. En hoe jonger, hoe sterker de roep.

Maar hoe komt het dat bij sommigen het vuur een leven lang lijkt te blijven branden, terwijl anderen de indruk geven vrij snel te verzanden in een grijze middelmatigheid? Hoe komt het dat bij de enen de levensdrang hen leidt naar steeds meer menselijkheid en ontvankelijkheid, terwijl ze bij anderen verwordt tot een onlesbare dorst naar steeds meer macht, geld en persoonlijke eer? Gaat het hier over toeval? Of zegt het eerder iets over een levenswijze, over een grondhouding die je kan leren?

In het leven van de heilige Ignatius heeft het streven naar uitmuntendheid steeds een belangrijke, om niet te zeggen centrale plaats ingenomen. Maar het heeft hem veel tijd gevraagd om dit verlangen juist te ordenen. Als jonge man was hij onwaarschijnlijk ambitieus. Hij liep graag in de kijker, zowel bij zijn militaire oversten als bij de meisjes. Maar ook na zijn bekering bleef zijn verlangen om beter te doen dan anderen en naar uiterlijke heldendaden intact. Het enige verschil was dat hij dit nu deed op geestelijk gebied. Als hij gelezen had over een heilige die 6 uur per dag bad, dan zou hij 7 uur per dag bidden. Als een andere heilige 5 dagen en nachten had gevast, dan zou hij 7 dagen en nachten eten noch drinken. En met zijn ijzeren wilskracht kreeg hij al die krachttoeren ook effectief voor mekaar. Hij hield er wel definitieve beschadigen van maag en nieren aan over. Bovendien werd hij depressief en pleegde ij zo na zelfmoord.

10 jaar heeft Ignatius van Loyola nodig gehad om deze puur prestatiegerichte en competitieve invulling van de uitmuntendheid definitief achter zich te laten. Geleidelijk aan ging hij ontdekken dat uitmuntendheid dichter kan brengen bij het leven van God en zo een springplank kan zijn naar meer menselijkheid.

Waarin bestaat dan wel die ignatiaanse uitmuntendheid dat Ignatius van Loyola zoveel jaren heeft nodig gehad om er inzicht in te krijgen? In de geschriften van Ignatius wordt de vraag van de uitmuntendheid nergens gethematiseerd. In de Geestelijke Oefeningen komt het woord zelf niet voor. Maar er is wel een ander woord dat als een rode draad doorheen de ignatiaanse geschriften geweven is : **magis**.¹ Ik zou drie aspecten van dit fundamentele ignatiaanse concept willen toelichten.

a. Het ignatiaanse magis is strikt persoonlijk

¹ Magis is een Latijns woord dat « meer » betekent.

Magis, zoals Ignatius het bedoelt, is noch comparatief, noch concurrentieel. Het gaat er niet om de anderen de loef af te steken. De einduitkomst is niet die van een wedstrijd. Om de eenvoudige reden dat elkeen geroepen is om op een unieke wijze invulling te geven aan de uitmuntendheid in de concrete werkelijkheid van zijn of haar leven. De enen zullen het *magis* eerder beleven op het relationele vlak, voor anderen zal het een aansporing zijn om hun artistieke, intellectuele, religieuze, sportieve of andere talenten te ontwikkelen.

Magis is dus niet beperkt tot een kleine geprivilegieerde elite. Welintegendeel. *Magis* is een uitnodiging die zich richt tot elkeen, hoe overdadig of hoe beperkt de capaciteiten van een mens ook zijn. Niemand is veroordeeld tot middelmatigheid. Elke mens heeft het recht om de vreugde te smaken die gepaard gaat met de voortdurende groeimogelijkheid die ons mensen kenmerkt.

b. Het ignatiaanse magis is functie van het diepere persoonlijke verlangen.

Ignatiaanse uitmuntendheid kan geen alibi zijn voor voluntarisme, hoogmoed of kuddegeest. Het is niet zomaar een aansporing om lukraak je eigen uitdagingen te gaan kiezen, als in een supermarkt, volgens wat de reclame je voorschrijft. *Magis* wordt pas ignatiaans in de mate dat het zich meer en meer kan enten op het diepere persoonlijke verlangen dat leeft en spreekt in het hart van elkeen. Het was voor Ignatius een bevrijdende ervaring dat hij het eigenlijk niet zelf moest uitvinden. Maar dat een Ander sprak in het diepste van zijn persoon en hem zachtjes duwde in de richting van méér leven. De kunst die hij vervolgens geleidelijk meer en meer is gaan verfijnen was die van de onderscheiding van de geesten.

Ignatius is Sint Ignatius geworden naarmate hij leerde luisteren naar het waaien van de Geest in het diepste van zijn biddende hart. Hij heeft geleerd het onderscheid te maken tussen die bewegingen of stimuli die uitnodigen tot meer leven, vreugde, vrede en hoop (de goede geest) en de andere die, hoe aantrekkelijk ze zich ook mogen voordoen, uiteindelijk leiden tot een impasse, angst, onrust of droefheid (kwade geest).

Het ignatiaanse *magis* kan leiden tot een grote activiteit. Maar het vertrekt steeds van het stille luisteren naar die stem in het hart. Niet voor niets beschrijven de Jezuiten hun spiritualiteit graag als “contemplatief in de actie”. Je leven uitbouwen in functie van *magis* is dus meer dan een eenmalig gebeuren. Het gaat over een doorlopend en dynamisch gegeven. Het is een manier van in het leven staan die maakt dat je steeds verlangt verder te groeien en te verfijnen. Niet vanuit een krampachtige wilsinspanning. Maar wel omdat je in het diepste van jezelf een levende aanwezigheid op het spoor bent gekomen die je daartoe drijft en die je steeds de nodige kracht geeft. Wie immers voldoende dicht bij dat diepere verlangen kan komen, die boort meteen een bijna onbeperkte energiebron aan!

Het verleggen van grenzen, het uit-steken is hier dan ook geen doel op zich. *Magis*, vanuit de stroming die het op gang brengt, zal daar soms wel toe leiden. Maar, omgekeerd, zal de aldus ontdekte vrijheid en vreugde ook kunnen helpen om sommige grenzen en beperkingen net te aanvaarden.

c. Het ignatiaanse magis leidt naar de ander.

Als je in de Geestelijke Oefeningen, het basiswerk bij uitstek van de heilige Ignatius, het gebruik van het woord “*magis*” nagaat, dan stel je vast dat het doorgaans gebruikt wordt in een relationele context van liefde : méér beminnen, zich méér ten dienste stellen van, zich

méer toevertrouwen aan. Hoe gepersonaliseerd en vertrekend van het persoonlijk aanvoelen ook, de ignatiaanse uitmuntendheid is niet gericht op de verheerlijking van het eigen ego. Het is geen aansporing om een leven lang te boetsen of te schilderen aan het kunstwerk van het eigen persoontje.

Magis bereikt maar zijn doel in de mate dat de mens niet meer dwangmatig zichzelf in het middelpunt hoeft te plaatsen. De dynamiek van *magis* brengt ertoe om de begrenzing van de eigen persoon te overschrijden en om meer plaats in te ruimen voor de ander. Zodoende trekt *magis* een decentrerende kracht op gang die binnenleidt in het hart van de christelijke ervaring, zo paradoxaal als ze is : het is maar door jezelf te verliezen dat je zelf wordt; het is maar door te geven dat je krijgt. Op deze manier wordt de decentratie, in de mate dat ze ingegeven wordt door liefde, een weg naar volheid van leven die toelaat om *mens voor en met anderen* te worden.

Ik zou als slot van deze bijdrage over de ignatiaanse uitmuntendheid willen stellen dat ik zelf de uitnodiging van Ignatius tot *magis* meer en meer als een goede boodschap ben gaan ervaren. Ze gaat uit van een positieve en hoopvolle mensvisie. Ze vooronderstelt niet alleen dat een mens zijn leven lang kan groeien. Maar ze getuigt ook van groot vertrouwen en geloof in de waardigheid en schoonheid van de mens. In elk van ons is meer rijkdom aanwezig dan wij zelf durven geloven. In navolging van de levende Heer, worden wij allen opgeroepen om de schat van goddelijke menselijkheid waarvan wij dragers zijn in ons te laten ontdekken. Wij zijn allen uitgenodigd om mekaar te helpen bij het luisteren en zoeken om zo mogelijk te maken dat de goede boodschap van *magis* werkelijkheid wordt in en ten voordele van zo veel mogelijk broers en zussen.

Nikolaas Sintobin, sj